

Анотація навчальної дисципліни

ПП 08. Тенденції розвитку сучасного літературного процесу

Мета курсу – вияв домінуючих напрямків розвитку сучасного літературного процесу, вивчення принципів рецептивної естетики, вироблення навичок орієнтації в літературному просторі кінця ХХ століття-початку ХХІ ст.

Основним завданням вивчення дисципліни є

- вияв і вивчення «джерел», що визначили сучасну літературну ситуацію;
- аналіз проблеми взаємодії теоретичних моделей і художньої практики в літературі кінця ХХ ст.;
- розкриття специфіки сучасної естетики й поезики;
- вивчення індивідуальних авторських моделей.

Предметом Курсу є поглиблене вивчення основних тенденцій розвитку літератури межі ХХ–ХХІ ст. і містить в собі широкий і різнобічний матеріал, зумовлений складністю і невпорядкованістю культурно-історичної ситуації, методологічною перебудовою сучасного літературознавства. **Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення даної навчальної дисципліни.**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- загальні закономірності та специфічні чинники розгортання літературного процесу межі ХХ – ХХІ ст.
- характерні проблемно-тематичні та стилістичні риси творчості сучасних українських письменників
- зміст творів сучасної української літератури ХХ ст., вивчення яких передбачене програмою курсу
- основні літературознавчі концепції, спрямовані на осмислення особливостей розвитку сучасної української літератури.

має вміти:

- характеризувати основні рушійні чинники розвитку літератури межі ХХ–ХХІ ст.;
- оцінювати окремі художні явища сучасної української літератури та висвітлювати їхнє значення для цілого літературного процесу;
- оперувати відповідною літературознавчою термінологією, поданою в словнику програми;
- аналізувати художні твори сучасної української літератури з погляду їх естетичної вартості, культуротворчої цінності тощо;
- застосовувати сучасні літературознавчі практики до аналізу художніх творів, вивчення яких передбачене програмою курсу.

Міждисциплінарні зв'язки: Курс є необхідною складовою вивчення комплексу гуманітарних дисциплін, що включені до програми підготовки бакалаврів із зазначеної спеціальності. Вивчення дисципліни є важливим з огляду на її практичну спрямованість. Засвоєння матеріалу цього курсу є надзвичайно важливим, адже розглядає особливості розгортання літературного процесу на межі ХХ–ХХІ ст., включаючи історико-культурний аналіз основних рушійних чинників формування сучасного українського культурного простору (переосмислення канону класичної української літератури, пошук нових ідентифікаційних контекстів в умовах постгуманізму тощо), а також систематичне вивчення культурно значимих художніх творів, написаних наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

Змістовий модуль 1. Сучасний літературний процес

Тема 1. Сучасний світовий літературний процес за кордоном: основні тенденції розвитку

Межа «сучасності». Сміслові доміанти сучасної культури. Характер наступності «модернізм – постмодернізм». Уроки модерністів (Кафка, Пруст, Джойс) та їх корекція авангардом. Досвід «інтелектуального роману». «Центр і периферія» в культурі: маргінальність як фактор розвитку літератури ХХ ст. Різноманіття «реалізму ХХ ст.» і його значущість для розвитку літератури майбутнього.

Тема 2. Постмодернізм: основи теорії. Оповідна стратегія постмодерністського тексту

«Ситуація постмодерну» – теоретичні аспекти вивчення сучасної літератури. Криза історії і теорії літератури в сучасному літературознавстві. «Пошуки методу». Криза детермінізму. Естетика величного. Переосмислення літературної комунікативної ситуації. «Подвійне кодування» тексту: іронія і пародія в сучасній літературі. Код культури і його переосмислення постмодерністським мисленням. Фрагментарність оповіді. Нонкласичність постмодерну. Варіанти метанарративів. «Горизонт очікування». Інтертекстуальність як спосіб існування культури. Авторська і читацька інтертекстуальність. Типи між текстових взаємодій. «Цитатне мислення». Оповідні стратегії «постмодерністського тексту». Дж. Фаулз «Жінка французького лейтенанта». М. Кундера «Безсмертя». Ф. Бегбедер «Французький роман».

Тема 3. «Інші літератури»: масова література і сучасний літературний процес.

Елітарна і масова культура. Маскультура як сюжет літератури. Пародіювання «формульних штампів» серйозною літературою: мотиви й наміри. Поетика масової літератури: організація сюжету, тип героя. Пауло Коельо «Алхімік».

Тема 4. Література як індустрія

Світові літературні премії: історія заснування, найвідоміші лауреати. Нобелівська премія з літератури, премія «Букер», Гонкурівська премія, Премія Брема Стокера, премія Франца Кафки, премія Франческо Петрарки, Шевченківська премія. Література та Інтернет. Поняття про «мережеву» літературу.

Тема 5. Сучасний театр

Театр абсурду. Гротеск, надмірна театральність, концептуальність, візуальність, карнавалізація і буфонада, іронія як основи драматургії. Драма Тома Стоппарда «Розенкранц і Гільденстерн мертві».

Обсяг вивчення навчальної дисципліни

Кількість кредитів: ECTS – 4. Загальний обсяг годин – 120 (аудиторних – 40, з них: практичних – 40; самостійна робота – 80).

Форма підсумкового контролю: іспит.

Викладацький склад: Загоруйко Н.А. – асистент кафедри журналістики, кандидат філологічних наук.

Перелік основної літератури:

1. Андреев Л.Г. Литература XX столетия и «конец века» // Вестник МГУ. – Сер.9. Филология. – 1994. – № 5.
2. Андреев Л.Г. От «Заката Европы» к «Концу истории» // «На границах». Зарубежная литература от средневековья до современности – М., 2000. – С.240-255.
3. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М., 1989.
4. Барт Р. S/Z. – М., 1994.
5. Берг М. Литературократия. Проблема присвоения и перераспределения власти в литературе. – М., 2000.
6. Бурдые П. Поле литературы // НЛО. – 2000. – №45. – С.22-87.
7. Ванштейн О.Б. Сопротивление теории или эстетика чтения // Вопросы литературы. – 1990. – № 5. – С.88-93.
8. Вельш В. «Постмодерн». Генеалогия и значение одного спорного понятия // Путь. – 1992. – №1. – С.109-135.
9. Затонский Д. Постмодернизм в историческом интерьере // Вопросы литературы. – 1996. – № 3.
10. Затонский Д. Постмодернизм: гипотезы возникновения // ИЛ. – 1996. – №2.
11. Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм. – Харьков, 2000.

Науково-педагогічний працівник

Н.А. Загоруйко

Завідувач кафедри

О.С. Волковинський

